ความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พิชิต ขำดี[1] และต้องลักษณ์ บุญธรรม[2]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการดำเนินงานที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและ 2) ความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 316 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบตอบสนองคู่ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.93 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานที่เป็นจริงของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนขนาดเล็ก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่ควรจะเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็ก ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ตามการจัดลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ (1) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้มีกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้ครูมีความรู้ความสามารถ กระบวนการสังเกตการสอนควรมีการวางแผนและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ (2) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์ใช้ความรู้ การเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงศักยภาพของตนเองและสร้างข้อตกลงร่วมกันเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (3) ด้านวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน การส่งเสริมให้ครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน และมุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม (4) ด้านการมีเงื่อนไขสนับสนุน การส่งเสริมช่วงเวลาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ไม่กระทบต่อการจัดการเรียนการสอน การเสริมแรง ให้กำลังใจ และการเป็นแบบอย่างที่ดี (5) ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน สร้างภาวะผู้นำผู้ตามในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มอบหมายงานตามความความถนัด และส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

คำสำคัญ : 1. ความต้องการจำเป็น 2. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3. โรงเรียนขนาดเล็ก

---

[1] นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อีเมล : Pichit_k@rmutt.ac.th
โทร : 08 9083 4971

[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อีเมล : tongluck@rmutt.ac.th
โทร : 08 1646 3007

The needs of the professional learning communities for small schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

Pichit Khumdee[3] and Tongluck Boontham[4]

Abstract

The research aimed to study: 1) the current and desired states of professional learning communities for small schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya province, and 2) the needs for the professional learning communities of small schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya province.

The sample group, selected using Stratified Random Sampling, consisted of 316 administrators and teachers in small schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya province. The research instrument used for collecting data was a dual-response format questionnaire (r=0.93). The data were analyzed using mean, standard deviation, and Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$).

The research revealed the following findings. 1) the current state of professional learning communities for small schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya province, as a whole, was at a high level and the desired state was at the highest level. 2) The needs of the professional learning communities for small schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya province were respectively sorted descending order of the needs as follows. (1) In terms of knowledge sharing, teachers should be encouraged to develop their potentials and plan to do classroom observations systematically and continually. (2) Regarding collaborative learning and knowledge application, opportunities should be provided for teachers to demonstrate their potentials and make an agreement to improve their instructions. (3) With respect to visions and shared values, teachers should be encouraged to participate in goal setting and emphasize on their teamwork. (4) As for contributing conditions, teachers should be supported by preparing available time for their knowledge sharing without affecting their class schedule, reinforcing them, offering moral support and allowing them to be role models for subordinates. (5) With regard to assistance and shared leadership, teachers' leadership should be enhanced in learner development activities; they should be assigned appropriate jobs, and encouraged to continuously develop themselves.

Keywords: 1. The needs 2. Professional learning communities 3. Small schools

[3] Student of Master Educaton in Educational Administration, Faculty of Education, Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Pathum Thani, Thailand. Email address: Pichit_k@rmutt.ac.th Tel: 08 9083 4971

[4] Assistant Professor, Ph.D. Faculty of Education, Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Pathum Thani, Thailand Email address: tongluck@rmutt.ac.th Tel: 08 1646 3007

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2579) ได้วางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยทุกช่วงวัยให้เต็มตามศักยภาพ สามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยการขับเคลื่อนภายใต้วิสัยทัศน์ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 มีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รวมทั้งแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) ภายใต้วิสัยทัศน์ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพในทุกระดับทุกประเภทการศึกษา แต่จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2557 มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 30,922 แห่ง เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (โรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน) จำนวน 15,506 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50.15 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด และมีแนวโน้มที่จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (แผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พ.ศ. 2558 - 2561, 2558) โดยปัญหาส่วนใหญ่มาจากการได้รับงบประมาณค่อนข้างน้อย ปัญหาโรงเรียนไม่มีผู้บริหาร ปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน ซึ่งต้องเร่งดำเนินการแก้ไข เนื่องจากครูและผู้บริหารมีส่วนสำคัญมากในการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Office for National Education Standards and Quality Assessment, 2012) การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ในโรงเรียนศตวรรษที่ 21 นั้น หัวใจสำคัญของการเรียนการสอน คือ PLC เพราะเป็นเครื่องมือเพื่อนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียน คือ ต้องเปลี่ยนจากคำว่าครูสอน มาเป็นครูฝึก ต้องเปลี่ยนจากห้องที่สอน มาเป็นห้องทำงาน ต้องเปลี่ยนจากเน้นการสอนของครู มาเป็นเน้นการเรียนของนักเรียน ต้องเปลี่ยนจากการเรียนเป็นรายบุคคล มาเป็นการเรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม ต้องเปลี่ยนจากการเรียนแบบแข่งขัน มาเป็นการเรียนแบบช่วยเหลือ แบ่งปันกัน ครูเปลี่ยนจากการบอกเนื้อหาสาระ มาเป็นทำหน้าที่สร้างแรงบันดาลใจ สร้างความท้าทาย ความสนุกในการเรียน ให้แก่ศิษย์ โดยเน้นออกแบบโครงงานให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันลงมือทำ PLC เป็นการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา นักเรียนจะสามารถเรียนรู้ได้จากการปฏิบัติ ครูสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับนักเรียน โดยการลงมือทำร่วมกันกับนักเรียน หากครูรู้จักนักเรียนของตนเองมากเท่าไร ครูก็ยิ่งสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้เร็วขึ้นมากเท่านั้น ดังนั้นครูต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนวัตกรรม หรือสื่อในการเรียนการสอนนักเรียนที่หลากหลายส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น ดังนั้น การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ จึงจำเป็นต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและครูอย่างมาก (Insa-ard, 2017)

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน จะมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของครู เปิดโอกาสให้ครูในโรงเรียน สามารถนำเสนอข้อคิดเห็นและร่วมสร้างความรู้ของโรงเรียน มีภาวะผู้นำร่วมกัน สร้างวิสัยทัศน์ร่วม ทำให้เห็นทิศทางการพัฒนาโรงเรียนได้อย่างชัดเจน การรวมกลุ่มเพื่อมุ่งเน้นที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้น แต่สำหรับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของของโรงเรียนขนาดเล็ก จะพบข้อจำกัดต่างๆ เช่น จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอกับปริมาณงาน (Katewong, 2013) ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาสภาพการดำเนินงานที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เพื่อนำข้อค้นพบไปพัฒนาโรงเรียนตามแนวทางการบริหารจัดการตามภารกิจของเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้สามารถยกระดับโรงเรียนขนาดเล็ก ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา

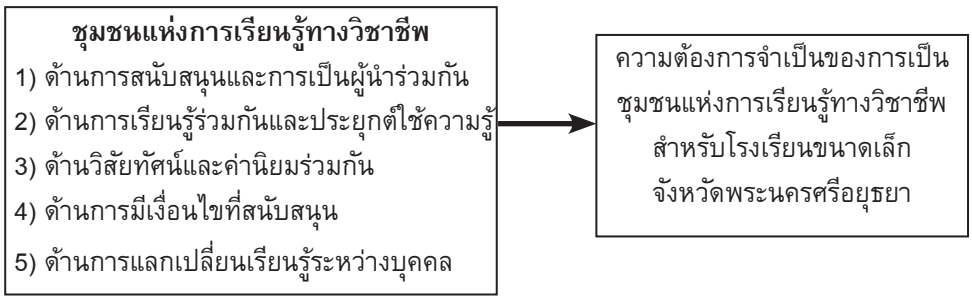
จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัยเพื่อให้ทราบสภาพการดำเนินงานที่เป็นอยู่จริง และสภาพที่ควรจะเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และทำให้ทราบถึงการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ไปใช้ให้เกิดประสิทธิผลสำหรับการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยได้สังเคราะห์งานวิจัยของ Louis & Kruse (1995), Newman et al. (1996), Hord (1997), Scribner et al. (1999), Morrissey (2000), Hipp and Huffman (2003), Kenoyer (2012), Jullie (2014), Chookamnerd, Sungtong (2014), สามารถสรุปคุณลักษณะของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 1) ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน 2) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์ใช้ความรู้ 3) ด้านวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน 4) ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน 5) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล ตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครู โรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 162 โรงเรียน โดยจำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 162 คน และครู จำนวน 1,178 คน รวมทั้งสิ้น 1,340 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ขนาดความคลาดเคลื่อน + 10% (Pitayanont, Sisukho, et al., 2012) ได้กลุ่มตัวอย่าง 316 คน และนำไปเทียบสัดส่วนจากจำนวนประชากรในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (cheek list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานเป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นแบบสอบถาม แบบตอบสนองคู่ (duel-response format) ชนิด 5 ระดับ ประกอบด้วย 1) การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน 2) การเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์ใช้ความรู้ 3) วิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกันร่วมกัน 4) การมีเงื่อนไขที่สนับสนุน 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แอลฟาของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของสภาพการดำเนินงานที่เป็นอยู่จริงเท่ากับ 0.95 และมีค่าความเชื่อมั่นของสภาพการดำเนินงานที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.91 ตามลำดับ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 316 ฉบับ ซึ่งแบ่งออกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 38 ฉบับ และครู จำนวน 278 ฉบับ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและไปรษณีย์ ได้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจคัดเลือกความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาและทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทำเป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม และวิเคราะห์ค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 ผลความต้องการจำเป็นของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาจัดลำดับโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) (Wongwanich, 2013) จัดลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยและนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

การศึกษาความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีผลการวิจัยดังนี้

1) ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานที่เป็นอยู่จริงของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.23, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สภาพการดำเนินงานที่เป็นอยู่จริง ด้านวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.28, S.D. = 0.60) ตามลำดับ

และผลการศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.79, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.84, S.D. = 0.31) และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.84 , S.D. = 0.35) ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าสภาพการดำเนินงานที่เป็นอยู่จริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่ควรจะเป็นทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทุกด้านเป็นความต้องการจำเป็นทุกข้อ มีรายละเอียดรายด้านดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (n = 316)

การส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	สภาพการดำเนินงานที่เป็นอยู่จริง			สภาพที่ควรจะเป็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1) ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน	4.27	0.57	มาก	4.74	0.41	มากที่สุด
2) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์ใช้ความรู้	4.21	0.90	มาก	4.79	0.79	มากที่สุด
3) ด้านวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน	4.28	0.60	มาก	4.84	0.31	มากที่สุด
4) ด้านการมีเงื่อนไขสนับสนุน	4.23	0.64	มาก	4.75	0.39	มากที่สุด
5) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล	4.18	0.59	มาก	4.84	0.35	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.23	0.66	มาก	4.79	0.45	มากที่สุด

2) ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายด้าน ตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 การจัดเรียงของความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	ค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานที่เป็นอยู่จริง	ค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็น	PNI	ลำดับ
1) ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน	4.27	4.74	0.11	5
2) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์ใช้ความรู้	4.21	4.79	0.14	2
3) ด้านวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน	4.28	4.84	0.13	3
4) ด้านการมีเงื่อนไขสนับสนุน	4.23	4.75	0.12	4
5) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล	4.18	4.84	0.16	1

จากตารางที่ 2 พบว่า ความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล พบว่าความต้องการจำเป็นใน 3 ลำดับแรกได้แก่ 1) ผู้บริหารและครูให้คำปรึกษาแก่เพื่อนครูเมื่อพบปัญหาในการปฏิบัติงาน 2) ผู้บริหารและครูได้ให้การช่วยเหลือเพื่อนครูด้วยวิธีสังเกตการสอนและผู้บริหารและครูให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติงานแก่เพื่อนครู และ 3) บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันทำงานแบบอุทิศตนเพื่อวิชาชีพ

ด้านการเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์ใช้ความรู้ พบว่าความต้องการจำเป็นใน 3 ลำดับแรกได้แก่ 1) ผู้บริหารและครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน สภาพปัญหาการเรียนการสอน 2) ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการสอนใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และ 3) โรงเรียนมีระบบการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู เช่น การจดบันทึก กระดานสนทนา เว็บไซต์ เป็นต้น

ด้านวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน พบว่าความต้องการจำเป็นใน 3 ลำดับแรกได้แก่ 1) ผู้บริหารและครูมีเป้าหมายในการปฏิบัติงานร่วมกัน คือการมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ผู้บริหารและครูตระหนักถึงความสำคัญของเพื่อนร่วมงาน และ 3) ผู้บริหารและครูได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านการมีเงื่อนไขสนับสนุน พบว่าความต้องการจำเป็นใน 3 ลำดับแรกได้แก่ 1) ผู้บริหารและครูมีเวลาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูสำหรับการพัฒนาโรงเรียนทั้งในและนอกเวลาราชการอย่างต่อเนื่อง 2) ผู้บริหาร

และครูมีความมุ่งมั่นในการทำงาน และ 3) ผู้บริหารและครูยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา

ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน พบว่าความต้องการจำเป็นใน 3 ลำดับแรกได้แก่ 1) ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน 2) ผู้บริหารและครูได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน และ 3) ผู้บริหารและครูได้เรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาโรงเรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำประเด็นมาอภิปรายผลดังนี้

จากสภาพการดำเนินงานที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเห็นว่าสภาพการดำเนินงานที่เป็นอยู่จริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่ควรจะเป็นทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทุกด้านเป็นความต้องการจำเป็น มีรายละเอียดดังนี้

ลำดับแรก ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนาคือ ผู้บริหารและครูควรจัดเวลาให้คำปรึกษาแก่เพื่อนครูเมื่อพบปัญหาในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัย Hord (1997) กล่าวว่าครูควรจะมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสังเกตการณ์ การสนทนา การสำรวจ และควรจะมีกระบวนการ “เพื่อนช่วยเพื่อน” ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาบุคลากรและชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ Hipp and Huffman (2003) กล่าวว่าการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ครูจะต้องให้ความช่วยเหลือในการสังเกตการสอนของเพื่อนครู และให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้เพื่อนครูสามารถนำไปปรับใช้ และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานแก่ครูท่านอื่น การสอนงาน และการติดตามการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานทางด้านการเรียนการสอน

ลำดับที่สอง ด้านการเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์ใช้ความรู้ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนาคือ ผู้บริหารและครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน สภาพปัญหาการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กนำกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนอย่างไม่ต่อเนื่องจึงก่อให้เกิดสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Jullie (2014) ซึ่งพบว่าการที่ทุกคนที่อยู่รวมตัวกันจะต้องมีส่วนร่วมและแนวปฏิบัติ มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประมวลองค์ความรู้ การเข้าถึงความรู้ ระบบจัดเก็บองค์ความรู้ และการนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารจัดการความรู้โดยอาศัยการมีส่วนร่วมและแนวปฏิบัติ มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ การประมวลความรู้ การเข้าถึงความรู้ ระบบจัดเก็บ และการนำองค์ความรู้ไปใช้ เพื่อพัฒนาวิชาชีพ

ลำดับที่สาม ด้านวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนาคือ ผู้บริหารและครูมีเป้าหมายในการปฏิบัติงานร่วมกันคือการมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูโรงเรียนขนาดเล็กการมีเป้าหมายในการปฏิบัติงานร่วมกัน ในการมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยังไม่ชัดเจน รวมถึงสมาชิกบางคนคนยังไม่เห็นความสำคัญของเพื่อนร่วมงาน สอดคล้องกับความคิดเห็นของ Hord (1997) ที่

กล่าวว่าการร่วมตระหนักถึงสิ่งสำคัญของบุคคลและองค์กร สมาชิกทุกคนไม่เพียงแต่ได้รับการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ แต่จะมีส่วนในการนำวิสัยทัศน์เหล่านั้นไปใช้เป็นหลักการตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนและการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียน โดยลักษณะสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สอดคล้องกับความคิดเห็นของ Morrissey (2000) ที่กล่าวว่า สมาชิกทุกคนมีวิสัยทัศน์หลักในการปฏิบัติงานร่วมกัน คือ การมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมีบรรทัดฐานเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่สำคัญ คือ การตระหนักรู้ด้วยตนเอง การวิเคราะห์ตนเอง การสร้างความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ซึ่งผลการปฏิบัติงานนั้น เป็นผลมาจากข้อตกลงร่วมของสมาชิกทุกคน

ลำดับที่สี่ ด้านการมีเงื่อนไขสนับสนุน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนาคือ ผู้บริหารและครูมีเวลาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูสำหรับการพัฒนาโรงเรียนทั้งในและนอกเวลาราชการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะโรงเรียนได้มีกำหนดช่วงเวลาที่ให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อที่จะพัฒนาโรงเรียน รวมถึงครูโรงเรียนขนาดเล็กมีมุ่งมั่นในการทำงานและการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา สอดคล้องกับ Kenoyer (2000) ซึ่งพบว่า ผู้บริหารควรจัดสรรด้านเวลา สิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งทรัพยากร และโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์ของครูเพื่อกระตุ้นให้ครูเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hord (1997) ที่กล่าวว่า สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยเงื่อนไขสนับสนุนสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) เงื่อนไขเชิงกายภาพ (physical condition) ได้แก่ เวลาที่ครูจะได้พบปะพูดคุยกัน ขนาดของโรงเรียนที่ไม่ใหญ่จนเกินไป 2) สมรรถนะของบุคคล (people capacities) ลักษณะสำคัญของสมาชิกชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ การยอมรับกับคำติ-ชม การมีใจมุ่งมั่นในการพัฒนาการทำงานของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ควรมีเวลาที่ครูจะได้พบปะพูดคุยกัน ขนาดของโรงเรียนที่ไม่ใหญ่จนเกินไป ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ภาระงานสอน โครงสร้างการสื่อสารความเป็นอิสระในการบริหารโรงเรียน ความมั่นคงทางวิชาชีพ และครูควรจะยอมรับกับคำติชม การมีใจมุ่งมั่นในการพัฒนาการทำงานของตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ลำดับที่ห้า ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนาคือ ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะจำนวนครูในโรงเรียนมีจำนวนไม่มาก ทำให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน รวมถึงการได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานและการร่วมกันเรียนรู้เพื่อพัฒนาโรงเรียน สอดคล้องกับความคิดเห็นของ Morrissey (2000) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเองสู่การมีภาวะผู้นำแบบสนับสนุนและภาวะผู้นำร่วม มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของครูทุกคนในกระบวนการตัดสินใจและรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chookamnerd, Sungtong (2014) ซึ่งพบว่าภาวะผู้นำร่วมกัน เป็นผู้นำร่วมกันของสมาชิกในองค์กรด้วยการกระจายอำนาจเพิ่มพลังอำนาจซึ่งกันและกัน และสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Hord (1997) ที่กล่าวว่า ครูกับผู้บริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ การพัฒนาตนเองด้วยการเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อสร้างมุมมองความเป็นทีมที่มีเป้าหมายร่วมกันคือการทำโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกระจายอำนาจและให้การสนับสนุนการทำงานแก่บุคคล อำนวยให้เกิดบรรยากาศ ที่บุคลากรสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล ผู้บริหารและครูควรมีกระบวนการให้คำปรึกษาระหว่างเพื่อนครูในขณะที่พบปัญหาในการปฏิบัติงาน และควรให้มีกระบวนการสังเกตการณ์สอน และให้ข้อมูลย้อนกลับ บุคลากรทุกคนจะต้องเสียสละเวลาร่วมกันทำงานเพื่อพัฒนาวิชาชีพ พัฒนานักเรียน พัฒนาโรงเรียน

1.2 ด้านการเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์ใช้ความรู้ โรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องของการจัดการเรียนการสอน ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ๆ ให้เหมาะสมกับนักเรียน โรงเรียนจะต้องมีระบบการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.3 ด้านวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน ครูโรงเรียนขนาดเล็กจะต้องให้ความสำคัญของการมีเป้าหมายในการปฏิบัติงานร่วมกัน ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงการตระหนักถึงความสำคัญของเพื่อนร่วมงาน และส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.4 ด้านการมีเงื่อนไขสนับสนุน ผู้บริหารและครูควรมีเวลาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูสำหรับการพัฒนาโรงเรียนทั้งในและนอกเวลาราชการอย่างต่อเนื่อง และจะต้องร่วมกันกำหนดช่วงเวลาที่ให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อที่จะพัฒนาโรงเรียน รวมถึงครูโรงเรียนขนาดเล็กควรมีความมุ่งมั่นในการทำงาน และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา

1.5 ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน ผู้บริหารและครูควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เนื่องจากจำนวนครูในโรงเรียนมีจำนวนไม่มาก ทำให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน รวมถึงผู้บังคับบัญชาควรสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน และร่วมกันเรียนรู้เพื่อพัฒนาโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดต่าง ๆ ที่นำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้ให้เกิดประสิทธิผล

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลทำให้การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ

References

Chookamnerd, Worarak., Sungtong, Ekkarin. (2014). **A Model of a Professional Learning Community of Teachers Toward 21st Century Learning of Schools in Thailand (รูปแบบการเรียนการสอนวิชาชีพครูในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21)**. Master's dissertation, Prince of Songkla University, Songkla, Thailand.

Hipp, K. and Huffman, J. (2003). **Professional Learning Communities: Assessment Development-Effects**. Paper presented at the meeting of the International Congress for School Effectiveness and Improvement. Sydney: Australia.

Hord, S. M. (1997). **Professional learning communities : Communities of continuous inquiry and improvement**. Austin: Southwest Educational Development Laboratory.

Insa-ard, Sayamon. (2017). A Development of Professional Learning Community of Practice to Enhance Practical Community Using Ict for Instruction of Basic Education Teachers. **Veridian E-Journal**, 10(2): 997-995.

Jullie, S. (2014). **Organizational Climate Affecting the Professional Learning Community of Teachers under Khonkaen Municipality (บรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น)**. Master's dissertation, Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand.

Katewong, Pichet. (2013). **Proposition of Guidelines for Building Professional Learning Communities in Schools under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 2 (การนำเสนอแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2)**. Master's dissertation, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Phranakhon Si Ayutthaya, Thailand.

Kenoyer, F. E. (2012). **Case Study of Professional Learning Community Characteristics in an Egyptian Private School. Doctor's Dissertation**. College of Education, Columbia International University.

Louis, K. S., Kruse, S. D. & Associtates. (1995). **Professionalism and Community: Perspectives on Reforming Urban Schools**. Thousand Oaks, Cannada: Corwin Press.

Morrissey, M. S. (2000). **Professional Learning Communities: An Ongoing Exploration**. Lisse, The Netherland: Swets & Zeitlinger.

Newman, F. M., and Associates. (1996). **Authentic Achievement: Restructuring Schools for Intellectual Quality**. San Francisco: Jossey-Bass.

Office for National Education Standards and Quality Assessment. (2012). **Third Round External Quality Assessment Guide basic education (คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน)** (2nd ed.). Bangkok: Opset Plus.

Pitayanont, Taweewat., Sisukho, Direk., and et al. (2012). **Optimal use of statistics for research (การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสำหรับการวิจัย)** (6th ed). Bangkok: Chulalongkorn University.

Scribner, J. P., Cockrell, K. S., Cockrell, H. D. & Valentine, J. W. (1999). Creating Professional Communities in Schools through Organizational Learning: An Evaluation of a School Improvement Process. **Education Administration Quarterly**, 1(35): 130-160.

Wongwanich, Suwimon. (2013). **Synthesis techniques used to assess needs (การสังเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น)**. Bangkok: Chulalongkorn University.